

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιάδης

Οκτώβριος 2014, Τεύχος 39

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει τον δρόμο για τη Συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου»
John McEldowney
- «Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη»
Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας»
Πέτρος Παραράς
- «Η προσθεσμία της προεδρικής εκλογής»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- «Επιτάχυνση δικών με περιορισμό της αναίρεσης: Υπέρ ή κατά; Συνταγματικά ζητήματα – δικαιοπολιτικά επιχειρήματα», Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, 16/10/2014, 18:00

Προγράμματα

- The right to independent living of persons with disabilities: mapping institutionalisation in EU Member States

Workshop

- Call for Papers–Workshop on Comparative Constitutional Amendment, Boston College Law School on Friday, May 15, 2015

Βιβλία του μήνα

- «Δ. Χριστόπουλος (επιμ.), Το «βαθύ κράτος» στη σημερινή Ελλάδα και η Ακροδεξιά. Αστυνομία, Δικαιοσύνη, Στρατός, Εκκλησία, εκδ. νήσος, 2014, 326 σελ.
- Π. Ι. Παραράς, Res Publica II. Δικαιώματα του ανθρώπου. Η ευρωπαϊκή διάσταση, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσ/κη 2014, 754 σελ.

Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει τον δρόμο για τη συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου

John McEldowney, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου, Πανεπιστήμιο Warwick

Το δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία που έλαβε χώρα στη Σκωτία στις 18 Σεπτεμβρίου 2014 αποτελεί γεγονός με τεράστια συνταγματική σημασία για το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και για τις αποκεντρωμένες διοικήσεις της Ουαλίας, της Βορείου Ιρλανδίας και του Λονδίνου στα χρόνια που έρχονται. Η ψήφος υπέρ της Ένωσης που υφίσταται εδώ και 307 χρόνια επικράτησε άνετα με 55% έναντι 45 %. Η συμμετοχή στις εκλογές ήταν η υψηλότερη που έχει καταγραφεί στο Ηνωμένο Βασίλειο, ξεπερνώντας το 85% του εκλογικού σώματος. Στην περιφέρεια του East Darbartonshire η συμμετοχή ήταν 91%. Για πρώτη φορά δόθηκε δικαίωμα ψήφου στους δεκαεξάχρονους. Είναι φανερό ότι η απόφαση παραμονής στο Ηνωμένο Βασίλειο έδωσε τέλος, τουλάχιστον για το άμεσο μέλλον, στο αίτημα των Σκωτσέζων Εθνικιστών για ανεξαρτησία. Ο αρχηγός του Σκωτσέζικου Εθνικού Κόμματος και «πρωθυπουργός» στο Κοινοβούλιο της Σκωτίας παραιτήθηκε την επομένη του δημοψηφίσματος και ο Πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου ανακοίνωσε ότι οι υποσχέσεις για περισσότερες αποκεντρωμένες εξουσίες σε τομείς όπως η φορολογία και ο δανεισμός θα τηρηθούν με την ψήφιση ενός νέου νόμου, που θα ενισχύει την αυτονομία της Σκωτίας. Παρότι η λεπτομερής διεύθυνση του τρόπου που θα κατανομηθούν οι εξουσίες είναι κάπως αόριστη, το Κοινοβούλιο της Σκωτίας θα έχει εκτεταμένες εξουσίες στη φορολογία εισοδήματος, στις δαπάνες και την κοινωνική προστασία. Επίσης, οι συνέπειες του δημοψηφίσματος πρέπει να εκτιμηθούν υπό το πρίσμα του συντελούμενου επαναπροσδιορισμού του τρόπου κατανομής των εξουσιών από το άγραφο Σύνταγμα του Ηνωμένου Βασιλείου, έτσι ώστε να ασκούνται ίσες εξουσίες από τις αποκεντρωμένες διοικήσεις. Παράλληλα, δηλαδή, με την αποκέντρωση εξουσιών προς τη Σκωτία, θα υπάρξει

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει το δρόμο για τη Συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου»
John McEldowney
- «Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη»
Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας»
Πέτρος Παραράς
- «Η προσθεσμία της προεδρικής εκλογής»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος

μεγαλύτερη αποκέντρωση εξουσιών προς την Αγγλία και τις αγγλικές περιφέρειες. Αυτό είχε αρχικά προταθεί από την Κυβέρνηση των Εργατικών το 2003, αλλά δεν είχε τύχει θετικής υποδοχής, καθώς οι αρμοδιότητες που προτείνονταν να αποκεντρωθούν ήταν περιορισμένες και ο ενθουσιασμός για τέτοια ζητήματα ήταν τότε μικρός. Ένα δημοψήφισμα που έγινε το 2004 στη νοτιοανατολική Αγγλία είχε ως αποτέλεσμα να απορριφθεί μια τέτοια αποκέντρωση εξουσιών. Το δημοψήφισμα όμως στη Σκωτία αφύπνισε ένα αίσθημα «βρετανικότητας», την αγγλική ταυτότητα, καθώς και το αίσθημα ότι το μεγαλύτερο από τα τέσσερα βασίλεια επιδοτεί με τον πλούτο του τις φτωχότερες περιοχές.

Το δημοψήφισμα της Σκωτίας επανέφερε στην επικαιρότητα και το ερώτημα που είναι γνωστό ως «West Lothian», εάν δικαιούνται δηλαδή οι βουλευτές από μη Αγγλικές εκλογικές περιφέρειες να ψηφίζουν για θέματα που αφορούν αποκλειστικά την Αγγλία. Πολιτικά αυτό θα είναι δύσκολο να γίνει αποδεκτό, καθώς πολλοί αμφισβητούν αν είναι δίκαιο οι Σκωτσέζοι βουλευτές να ψηφίζουν στο Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου για θέματα που αποτελούν αντικείμενο αποκέντρωσης, όπως πχ. η παιδεία, όταν στα αντίστοιχα ζητήματα οι Άγγλοι βουλευτές δεν θα έχουν ψήφο για τη Σκωτία.

Επίσης, τίθενται ζητήματα που αφορούν τα κόμματα, καθώς την πλειοψηφία των εδρών του Κοινοβουλίου του Ηνωμένου Βασιλείου που κατέχουν Σκωτσέζοι βουλευτές τις κερδίζει το Εργατικό Κόμμα και υπάρχουν ελάχιστες πιθανότητες να τις κερδίσει ποτέ το Συντηρητικό Κόμμα. Οι Σκωτσέζοι βουλευτές είναι στην πράξη απαραίτητοι για να μπορέσει το Εργατικό Κόμμα να κερδίσει τις εκλογές και να σχηματίσει κυβέρνηση. Εάν τεθούν περιορισμοί στην ψήφο των Σκωτσέζων βουλευτών επί αγγλικών ζητημάτων, το Εργατικό Κόμμα θα αντιμετωπίσει προβλήματα υποστήριξης για πολλές από τις πολιτικές του.

Εκτός όμως από τα διλήμματα που αντιμετωπίζουν τα πολιτικά κόμματα, ανακύπτουν και σοβαρά συνταγματικά ζητήματα. Σε περίπτωση ενίσχυσης της αποκέντρωσης το Ηνωμένο Βασίλειο ίσως αρχίσει να λαμβάνει τη μορφή ομοσπονδιακού κράτους. Αυτό καθίσταται σαφές εάν ενισχυθεί η αποκέντρωση εξουσιών στη Σκωτία, την Ουαλία και τη Βόρειο Ιρλανδία. Το Ηνωμένο Βασίλειο θα πάψει να αποτελεί ενιαίο κράτος, προσιδιάζοντας σε ομοσπονδιακό κράτος, το οποίο ίσως αποκτήσει γραπτό Σύνταγμα, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει.

(επιλογή-μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

<http://constitutional-change.com/the-referendum-in-scotland-leading-the-way-to-a-new-uk-constitutional-settlement/>, 22/9/2014

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει το δρόμο για τη Συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου»
John McEldowney
- «Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη»
Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας»
Πέτρος Παραράς
- «Η προσθεσμία της προεδρικής εκλογής»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Πρόεδρος του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας για το άνοιγμα των καταστημάτων τις Κυριακές πυροδότησε οξύ δημόσιο διάλογο σχετικά με τα όρια της δικαστικής εξουσίας κατά τον έλεγχο των επιλογών του νομοθέτη. Ορισμένοι επικριτές της απόφασης, ανάμεσά τους και εξειδικευμένοι νομικοί, προχώρησαν μέχρι την αμφισβήτηση της επαγγελματικής επάρκειας των ανώτατων δικαστών, καταλήγοντας στην προτροπή ίδρυσης Συνταγματικού Δικαστηρίου.

Με αυτή την αφορμή επιβεβαιώνεται πόσο αβασάνιστα άνθρωποι με επιδραστικό λόγο στη δημόσια σφαίρα σπεύδουν να αποδομήσουν θεσμούς ή πρόσωπα. Ας αρχίσουμε από την απόφαση. Παρότι προκύπτουν εύλογες ενστάσεις ως προς το σκεπτικό της, δεν αποτελεί παρά μια προσωρινή απόφαση, που εκδόθηκε μέχρις ότου το ΣτΕ κρίνει εις βάθος το θέμα σε δύο μήνες. Η επίμαχη απόφαση βασίστηκε στην πιθανολόγηση της σοβαρής οικονομικής βλάβης των εμπόρων εάν εφαρμοστεί άμεσα το μέτρο, με βάση στοιχεία που προσκόμισαν οι προσφεύγοντες. Πρόκειται λοιπόν για μια απόφαση που δικαιολογεί τέτοια οργή;

Η κριτική των δικαστικών αποφάσεων δεν είναι μόνο θεμιτή, αλλά αποτελεί υποχρέωση του νομικού κόσμου. Υπάρχουν αποφάσεις, ακόμη και του ΣτΕ, οι οποίες είναι προδήλως εσφαλμένες ή ανεπαρκώς θεμελιωμένες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι αποφάσεις για την ψήφο των μεταναστών και για το μάθημα των Θρησκευτικών. Λανθασμένες αποφάσεις ή αποφάσεις που επιδέχονται σοβαρή κριτική εκδίδουν κατά καιρούς το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ανώτατα δικαστήρια στην Ευρώπη με τεράστιο κύρος. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ανατεθεί σε άλλα δικαστήρια μέρος των αρμοδιοτήτων τους;

Ας μην ξεχνάμε ότι τα Συνταγματικά Δικαστήρια ανά τον κόσμο κατά κανόνα αυτοπεριορίζονται λιγότερο από το Συμβούλιο της Επικρατείας όταν κρίνουν τις επιλογές της πολιτικής τάξης. Όμως, οι κήσορες της συγκεκριμένης δικαστικής απόφασης διαπράττουν ένα πολύ σοβαρότερο λάθος: Αμφισβητούν ότι δουλειά των δικαστηρίων είναι ακριβώς να κρίνουν τη νομιμότητα και τη συνταγματικότητα των αποφάσεων της πολιτικής εξουσίας και να προστατεύουν τα ανθρώπινα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει το δρόμο για τη Συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου»
John McEldowney
- «Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη»
Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας»
Πέτρος Παραράς
- «Η προσθεσμία της προεδρικής εκλογής»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος

δικαιώματα. Προτιμούμε άτολμους και πειθήνιους δικαστές;

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ», 23/9/2014

Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη

Νίκος Αλιβιζάτος, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Πανεπιστημίου Αθηνών

Αν η παρούσα Βουλή διαλυθεί χωρίς προηγουμένως να κινήσει τη διαδικασία για την αναθεώρηση του Συντάγματος, το πολιτικό σύστημα της χώρας θα υποστεί ένα ακόμη πλήγμα. Διότι θα εκτεθεί στην κατηγορία ότι έχει χάσει την επαφή του με την πραγματικότητα· και ότι δεν καταλαβαίνει το βαθύτερο νόημα της κρίσης που περνάμε. Ποιο είναι αυτό; Ότι η εποχή των κενών λόγων και των φρούδων υποσχέσεων παρήλθε ανεπιστρεπτί. Και ότι ο λαός θέλει από τους κυβερνήτες του όχι μόνο να παράγουν έργο, αλλά και να λογοδοτούν ουσιαστικά γι' αυτό. Γιατί μπορούμε το Σύνταγμα να μη φταίει για τα Μνημόνια και τα δεινά που ζούμε, δεν είναι όμως και άμοιρο ευθυνών για την πιο ανησυχητική παρενέργεια της κρίσης: την χωρίς προηγούμενο απαξίωση της πολιτικής και των πολιτικών. Αναφέρομαι, βέβαια, στα τρωτά του ισχύοντος Συντάγματος, που με ευθύνη, είναι αλήθεια, όχι μόνον των πολιτικών αλλά και όσων από εμάς ασχολούμαστε «επαγγελματικά» με αυτό, διατηρούνται άθικτα έως σήμερα. Πρόκειται για κραυγαλέους αναχρονισμούς, που είναι απορίας άξιο πώς επιβιώνουν σε μια σύγχρονη ευρωπαϊκή χώρα. Το να αφεθούν στην τύχη τους θα έπαιζε το παιχνίδι των άκρων. Γιατί θα αγνοούσε το πάνδημο αίτημα για εξυγίανση, ενώ ταυτόχρονα θα αποτελούσε έμπρακτη ομολογία ότι, στη χώρα μας, μεταρρυθμίσεις για τα βασικά δεν μπορούν να γίνουν.

Για να μη θεωρηθεί ότι η αναθεωρητική πρωτοβουλία αποβλέπει στη δημιουργία εντυπώσεων, πιστεύω ότι θα πρέπει να κινηθεί σε μια μινιμαλιστική λογική. Να μην αφορά δηλαδή το μισό Σύνταγμα, αλλά εκείνες τις διατάξεις του που, κατά γενική ομολογία, είναι αποτυχημένες και που η ιδέα της αναθεώρησής τους έχει ωριμάσει.

Το αντίθετο, η υποβολή δηλαδή πληθωρικών προτάσεων, όπως στο παρελθόν, θα ήταν –ειδικά υπό τις σημερινές συνθήκες– καταδικασμένα να ναυαγήσει. Διότι θα προκαλούσε για μιαν ακόμη φορά έναν ανούσιο ανταγωνισμό εξαγγελιών χωρίς αντίκρισμα, με τους πολίτες να στέκονται αδιάφοροι μπροστά στην επανάληψη μιας παράστασης από τα ίδια. Πολύ περισσότερο που τα χρονικά περιθώρια είναι σήμερα πολύ στενά. Απεναντίας, η επεξεργασία μιας λιτής πρότασης, με 4-5 το πολύ σημεία, όλα για ζητήματα που δεν μπορούν να

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει το δρόμο για τη Συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου»
John McEldowney
- «Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη»
Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας»
Πέτρος Παραράς
- «Η προσθεσμία της προεδρικής εκλογής»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος

αντιμετωπισθούν με απλούς νόμους, θα έδινε ένα διαφορετικό στίγμα.

Η αντιπολίτευση –και ειδικά ο ΣΥΡΙΖΑ– δύσκολα θα μπορούσε να απορρίψει μια τέτοια πρόταση. Διότι θα ήταν σαν να μην ενδιαφέρεται να αλλάξουν ορισμένες ρυθμίσεις, τις οποίες έχει από καιρό καταγγείλει και για τις οποίες μάλιστα έχει συγκροτήσει εδώ και ενάμιση χρόνο μια «επιτροπή σοφών». (Ακόμη, σημειωτέον, περιμένουμε τα πορίσματά της.) Θα κινδύνευε, με άλλα λόγια να αυτοαποκλεισθεί από μια συζήτηση, που δίχως άλλο ενδιαφέρει ένα μεγάλο τμήμα της κοινής γνώμης.

Ποιες είναι οι εντοπισμένες προτάσεις, που τα κόμματα του συνταγματικού τόξου δύσκολα θα μπορούσαν να απορρίψουν; Πρώτον, η αναθεώρηση του άρθρου 86 του Συντάγματος, ώστε να αφαιρεθεί από τη Βουλή η αρμοδιότητα για τη δίωξη των υπουργών, και να ανατεθεί σε συλλογικό όργανο αποτελούμενο π.χ. από ανώτατους δικαστές (όπως στη Γαλλία) ή από μέλη της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου. Και τούτο, με ταυτόχρονη κατάργηση της σύντομης παραγραφής, που σήμερα προβλέπεται για τα υπουργικά αδικήματα.

Δεύτερον, η χορήγηση βουλευτικής ασυλίας μόνο με απόφαση της Βουλής, ύστερα από αίτημα του εγκαλούμενου βουλευτή, σύμφωνα με το βρετανικό μοντέλο. Και τούτο, με αναθεώρηση του άρθρου 63 του Συντάγματος.

Τρίτον, η εμπλοκή του Προέδρου της Δημοκρατίας στην επιλογή της ηγεσίας των Ανωτάτων Δικαστηρίων, βάσει καταλόγου που θα του υποβάλλει η κοινοβουλευτική πλειοψηφία (3 ονόματα) και η αντιπολίτευση (2 ονόματα). Και τούτο, με αναθεώρηση του άρθρου 90 του Συντάγματος.

Τέταρτον, ίδια ρύθμιση για την επιλογή των προέδρων των Ανεξάρτητων Αρχών, με αναθεώρηση του άρθρου 101Α του Συντάγματος. Ελλείψει συναινέσεων για τα πρόσωπα που θα έπρεπε να στελεχώνουν τις Αρχές αυτές, το εν λόγω άρθρο συμβολίζει την αποτυχία ενός θεσμού, που η εισαγωγή του είχε γεννήσει πολλές ελπίδες.

Τέλος, αλλαγή του τρόπου αναθεώρησης του Συντάγματος ώστε η πενταετής απαγόρευση της αναθεώρησης, σύμφωνα με το άρθρο 110, να περιορίζεται στη διάταξη που αναθεωρήθηκε τελευταία (και όχι σε ολόκληρο το Σύνταγμα, όπως σήμερα). Ταυτόχρονα, θα μπορούσε να εξετασθεί το ενδεχόμενο να είναι δυνατό να ολοκληρωθεί η αναθεώρηση και από μία και μόνο Βουλή, αν συμφωνούν τα 2/3 ή τα 4/5 του όλου αριθμού των βουλευτών. Έτσι, η αναθεωρητική διαδικασία θα «αποφορτισθεί» και θα αποκτήσει το νόημα που έχει σε όλες τις συνταγματικά ώριμες δημοκρατίες: μια ευκαιρία για τη διόρθωση σφαλμάτων και για καλά μελετημένες καινοτομίες.

Ποιος είναι ο κοινός παρονομαστής όλων των ανωτέρω

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει το δρόμο για τη Συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου»
John McEldowney
- «Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη»
Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας»
Πέτρος Παραράς
- «Η προσθεσμία της προεδρικής εκλογής»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος

προτάσεων; Είναι –για να θυμηθούμε μια διατύπωση άλλοτε προσφιλή στον κ. Σαμαρά– η υπέρβαση της στενά κομματικής λογικής, χάριν του «γενικού καλού». Είτε πρόκειται για τη λογοδοσία των πολιτικών (την οποία επιδιώκουν να διασφαλίσουν οι προτάσεις 1 και 2) είτε για την απεμπλοκή των κομμάτων από ζητήματα για τα οποία δεν θα έπρεπε να έχουν λόγο (προτάσεις 3 και 4), πρόκειται για πρωτοβουλίες που αν υιοθετούνταν θα έδειχναν ότι τα κόμματα είναι διατεθειμένα να θυσιάσουν λίγη εξουσία για να κερδίσουν το μείζον: τη χαμένη αξιοπιστία τους και την εμπιστοσύνη των πολιτών.

Μία τελευταία παρατήρηση για τους «αναθεωρητικώς αδημονούντες»: ασφαλώς και επείγει η απαλλαγή του Συντάγματος από αναχρονιστικές διατάξεις (όπως π.χ. εκείνη του άρθρου 16, που απαγορεύει την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων). Το ίδιο και η διόρθωση αρκετών άλλων, ώστε π.χ. να διασφαλισθεί μεγαλύτερη ταχύτητα και αποτελεσματικότητα στη λήψη των αποφάσεων, χωρίς να θυσιάζεται η διαφάνεια. Για τις διατάξεις αυτές, εν τούτοις, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές διαφωνίες και απέχουμε από το να έχουμε βρει λύσεις γενικότερης αποδοχής.

Για τις λύσεις αυτές, η πέμπτη και τελευταία από τις ανωτέρω προτάσεις επιδιώκει να μεταφέρει τη συζήτηση στο forum της δημόσιας διαβούλευσης. Διότι τα κόμματα, απαλλαγμένα από το άγχος της πενταετούς αναθεωρητικής αδράνειας, θα μπορέσουν πιο άνετα να τις μελετήσουν, να τις εντάξουν στο πρόγραμμά τους και να διεκδικήσουν και γι' αυτές την ψήφο του λαού. Υπάρχει δημοκρατικότερος τρόπος για να πραγματοποιηθούν οι μεγάλες μεταρρυθμίσεις, που έχει σήμερα τόση ανάγκη το πολίτευμα της χώρας μας;

πηγή: Εφημερίδα «Καθημερινή της Κυριακής» 21/9/2014

Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας

Πέτρος Ι. Παραράς, Επίτιμος Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Επικρατείας,
Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου

Η αποστροφή του Κ. Σημίτη στην εκδήλωση για τα σαράντα χρόνια του ΠΑΣΟΚ: «Πρέπει να είμαστε «ειλικρινείς», να γίνουμε πειστικοί... Οι λαϊκίστικες υποσχέσεις... οδηγούν στην αποτυχία και επιτείνουν την υστέρηση. Ας θυμηθούμε τι κόστισε στη χώρα η διαβεβαίωση ότι «λεφτά υπάρχουν» (βλ. ρεπορτάζ του Κ. Ζούλα, «Καθημερινή», 4.9.2014,σελ. 4), δίνει την αφορμή για την διατύπωση των παρακάτω σκέψεων.

Τα κόμματα, και οι αρχηγοί τους, ως πολιτικοί οργανισμοί προβλεπόμενοι από το Σύνταγμα, είναι υποχρεωμένα να

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει το δρόμο για τη Συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου»
John McEldowney
- «Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη»
Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας»
Πέτρος Παραράς
- «Η προσθεσμία της προεδρικής εκλογής»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος

εφαρμόζουν, και κατά την προεκλογική περίοδο, τους κανόνες και τις αρχές που απορρέουν από αυτό, τέτοια δε είναι και η αρχή της ειλικρίνειας (εντιμότητας ή ευθύτητας), η οποία υφέρεται στις παρακάτω θεμελιώδεις έννοιες του Κράτους δικαίου:

Η αρχή της φανεράς δράσεως των κρατικών οργάνων καθιερώθηκε, ώστε οι πολίτες να γνωρίζουν πώς τελικά διαμορφώνεται η όποια πολιτική απόφαση, έχουν δε αξίωση από τους φορείς πολιτικής να ενεργούν σύμφωνα με τα νομικά και πραγματικά δεδομένα, ώστε σε κάθε περίπτωση να διαπιστώνεται η ευθεία σύνδεση μεταξύ σημαίνοντος και σημαινομένου που δεν επιτρέπει την εξαπάτηση των πολιτών. Η αρχή της προστατευομένης εμπιστοσύνης, πιο έντονα, επιτάσσει στα κρατικά όργανα να ενεργούν σεβόμενα τους πολίτες που πίστεψαν ότι η Διοίκηση είναι ειλικρινής και θα τηρήσει τις δεσμεύσεις της, χωρίς ανατροπές καταστάσεων που καλοπίστως έχουν δημιουργηθεί.

Περαιτέρω, το Σύνταγμα αξιώνει, κατά την προεκλογική περίοδο, η βούληση του εκλογέα να διαμορφώνεται ελεύθερα, χωρίς να νοθεύεται (άρθρ.52Σ). Η ψήφος είναι ανόθευτη, και όταν αυτή διαμορφώνεται, ως βούληση, βάσει αυτών που ο διεκδικών την ψήφο υποσχέθηκε και προφανώς δεσμεύεται ότι θα τηρήσει. Αν αυτός δεν είναι διόλου ειλικρινής, ενόψει της αμέσως μεταγενέστερης συμπεριφοράς του, τότε έχει υφαρπάξει την ψήφο, οπότε αυτή είναι προϊόν ανειλικρινούς συμπεριφοράς του πολιτικού και ως τέτοια είναι προϊόν νοθείας. Ψήφος σημαίνει ότι εγκρίνω το πρόγραμμα που η Κυβέρνηση υποσχέθηκε προεκλογικώς ότι θα τηρήσει μετεκλογικώς. Επίσης, η ειλικρίνεια, ως πολιτική δέσμευση, απορρέει και από την συγγενή συνταγματική αρχή της διαφάνειας που καθιερώνει την πρόσβαση σε ενέργειες και στοιχεία τα οποία προϋποτίθεται ότι είναι αληθή. Η απόκρυψη ή η παροχή ανακριβών στοιχείων παραβιάζει την ως άνω αρχή. Στις παραπάνω περιπτώσεις καταφαίνεται ότι η ειλικρίνεια και η εντιμότητα εκ μέρους των ασκούντων πολιτική εξουσία είναι βασικός κανόνας του πολιτικού παιχνιδιού, συνδέεται δε άμεσα όχι μόνο με την έννοια του Κράτους δικαίου αλλά και με την έννοια της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, η δε εδώ και χρόνια διαπιστωμένη «κρίση αντιπροσώπευσης» εκφράζει ακριβώς την αντίληψη ότι οι πολίτες δεν έχουν πλέον την αίσθηση ότι αντιπροσωπεύονται με κανόνες ειλικρίνειας, γι' αυτό και αποστρέφονται τους πολιτικούς.

Από τα εκτεθέντα συνάγεται ότι και η αρχή της ειλικρίνειας είναι συνταγματική, προσβάλλεται δε προ και αμέσως μετά τις εκλογές ή μετά από άλλες επίσημες πολιτικές εξαγγελίες (π.χ. στη ΔΕΘ), είτε διότι ψευδή γεγονότα παρουσιάζονται ως αληθή, είτε διότι, αμέσως μετά τις εκλογές, ακολουθείται

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει το δρόμο για τη Συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου»
John McEldowney
- «Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη»
Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας»
Πέτρος Παραράς
- «Η προσθεσμία της προεδρικής εκλογής»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος

τελείως διαφορετικό πολιτικό πρόγραμμα από αυτό που προεκλογικώς είχε εξαγγελθεί. Η εδώ δοθείσα ψήφος, ως έκφραση αποδοχής του διακηρυχθέντος προγράμματος, κερδήθηκε με κατάφωρη παράβαση της αρχής της ειλικρίνειας. Άρα, τέτοιες εκλογές δεν είναι «τίμιες», όπως υπαγορεύει και το άρθρ. 21 παρ. 3 της Οικουμ. Διακήρυξης του 1948, η δε Κυβέρνηση δεν έχει πολιτική νομιμοποίηση αφού εξαπάτησε το εκλογικό σώμα. Στο εκλογικό λοιπόν παιχνίδι επιβάλλεται να τηρούνται και οι κανόνες του πολιτικού ήθους, διότι οι πολίτες έχουν αξίωση ειλικρίνειας από τους κυβερνώντες. Το διαρκές πολιτικό ψεύδος οδηγεί στον αυταρχισμό.

πηγή: Εφημερίδα «Καθημερινή» 23/9/2014

Η προθεσμία της προεδρικής εκλογής

Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Προκαλεί εντύπωση η μεγάλη ευκολία με την οποία ορισμένοι προτείνουν την επίσπευση της προεδρικής εκλογής, σαν αυτή να μπορούσε να γίνει οποτεδήποτε, από σήμερα μέχρι και την τριακοστή ημέρα πριν από την εκπνοή της θητείας του εν ενεργεία Προέδρου της Δημοκρατίας.

Είναι αλήθεια, βέβαια, ότι το γράμμα της διάταξης του άρθρου 32 παρ. 1 εδ. α' Συντ. καθορίζει ρητά μόνο πότε το αργότερο πρέπει να συγκληθεί η Βουλή για την εκλογή νέου Προέδρου («έναν τουλάχιστον μήνα πριν λήξει η θητεία του εν ενεργεία Προέδρου της Δημοκρατίας»), και όχι πότε το νωρίτερο μπορεί να ξεκινήσει η σχετική διαδικασία, πλην όμως το «γράμμα του γράμματος» της διάταξης αυτής, δηλαδή η λογική της και τα συμφραζόμενά της, προσδιορίζουν επαρκώς την ερμηνευτική της περίμετρο.

Έτσι, όλοι ανεξαιρέτως οι συνταγματολόγοι που ασχολήθηκαν εγγύτερα με το θέμα αυτό συμφωνούν τουλάχιστον ως προς το ότι θα αποτελούσε παραβίαση του Συντάγματος και προσβολή του κύρους του εν ενεργεία Προέδρου της Δημοκρατίας η έναρξη της διαδικασίας της προεδρικής εκλογής πριν από το τελευταίο τετράμηνο της πενταετούς θητείας του.

Κατά την άποψη του Ευ. Βενιζέλου, που διατυπώθηκε σε ανύποπτο χρόνο (1980) και μάλλον είναι η πιο ορθή νομικά, για τον καθορισμό της σχετικής συνταγματικής προθεσμίας θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και το ενδεχόμενο να χρειασθούν έξι ψηφοφορίες για την εκλογή Προέδρου, με παρεμβολή ενδιαμέσως γενικών βουλευτικών εκλογών, αν αποβούν άγονες οι τρεις πρώτες ψηφοφορίες.

Υπό την εκδοχή αυτή, το νωρίτερο που μπορεί να ξεκινήσει η διαδικασία της προεδρικής εκλογής είναι 3 μήνες και 10

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Το Δημοψήφισμα στη Σκωτία ανοίγει το δρόμο για τη Συνταγματική αναδιάρθρωση του Ηνωμένου Βασιλείου»
John McEldowney
- «Πόσο τολμηρούς δικαστές θέλουμε;»
Ξενοφών Κοντιάδης
- «Μια αναθεώρηση για τα στοιχειώδη»
Νίκος Αλιβιζάτος
- «Η συνταγματική αρχή της ειλικρίνειας»
Πέτρος Παραράς
- «Η προσθεσμία της προεδρικής εκλογής»
Χαράλαμπος Ανθόπουλος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- «Επιτάχυνση δικών με περιορισμό της αναίρεσης: Υπέρ ή κατά; Συνταγματικά ζητήματα – δικαιοπολιτικά επιχειρήματα», Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, 16/10/2014, 18:00

Προγράμματα

- The right to independent living of persons with disabilities: mapping institutionalisation in EU Member States

ημέρες πριν από τη λήξη της θητείας του εν ενεργεία Προέδρου, έτσι ώστε να μην χρειασθεί η παράταση της θητείας του.

Πάντως, αν λάβουμε υπόψη μας τη μέχρι τώρα συνταγματική πρακτική, ο κανόνας είναι η σύγκληση της Βουλής μεταξύ της εξηκοστής και της τριακοστής ημέρας πριν από τη λήξη της θητείας του εν ενεργεία Προέδρου.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ» 17/9/2014

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Εκδηλώσεις

- «Επιτάχυνση δικών με περιορισμό της αναίρεσης: Υπέρ ή κατά; Συνταγματικά ζητήματα – δικαιοπολιτικά επιχειρήματα», Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, Πέμπτη 16 Οκτωβρίου 2014, ώρα 18:00

Ομιλητές

Κωνσταντίνος Κουσούλης, Σύμβουλος Επικρατείας

Γεώργιος Ορφανίδης, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Γεώργιος Δελλής, Αν. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

Σπυρίδων Τσαντίνης, Επ. Καθηγητής Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης

Συντονιστής

Αθανάσιος Ράντος, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας

Προγράμματα

- The right to independent living of persons with disabilities: mapping institutionalisation in EU Member States

Το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου (σε συνεργασία με την ΕΕΔΑ,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- The right to independent living of persons with disabilities: mapping institutionalisation in EU Member States

Workshop

- Call for Papers–Workshop on Comparative Constitutional Amendment, Boston College Law School on Friday, May 15, 2015

το KEMO και το Κέντρο «Αντιγόνη»), ως εθνικό σημείο επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα (FRANET) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (European Union Agency on Fundamental Rights - FRA) έχει αναλάβει την εκπόνηση της μελέτης με τίτλο «**The right to independent living of persons with disabilities: mapping institutionalisation in EU Member States**».

Κύριος στόχος της έρευνας αποτέλεσε η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τους διάφορους τύπους ιδρυμάτων, καθώς και φορέων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας σε άτομα με αναπηρία που λειτουργούν στην Ελλάδα. Ειδικότερα, συλλέχθηκαν στοιχεία που αφορούν την τυπολογία των ιδρυμάτων και των υπόλοιπων δομών, τις μορφές αναπηρίας στις οποίες απευθύνονται, τις συγκεκριμένες υπηρεσίες που παρέχουν, τον τρόπο ίδρυσης και αδειοδότησής τους και τις πηγές χρηματοδότησης.

Workshop

Call for Papers–Workshop on Comparative Constitutional Amendment, Boston College Law School on Friday, May 15, 2015

Boston College Law School and the International Association of Constitutional Law’s Research Group on Constitution-Making and Constitutional Change invite submissions for a **full-day workshop on comparative constitutional amendment**, to be held on the campus of Boston College Law School on **Friday, May 15, 2015**.

This workshop is convened by Xenophon Contiades (University of Peloponnese) and Richard Albert (Boston College).

INTERNATIONAL ASSOCIATION OF CONSTITUTIONAL LAW

in collaboration with

BOSTON COLLEGE LAW SCHOOL

under the auspices of

RESEARCH GROUP ON CONSTITUTION-MAKING AND CONSTITUTIONAL CHANGE

request submissions for

Workshop on Comparative Constitutional Amendment Boston College Law School,

Thursday, May 15, 2015, 9:00am-5:30pm

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Workshop

- Call for Papers–Workshop on Comparative Constitutional Amendment, Boston College Law School on Friday, May 15, 2015

Βιβλία του μήνα

- Δ. Χριστόπουλος (επιμ.), Το «βαθύ κράτος» στη σημερινή Ελλάδα και η Ακροδεξιά. Αστυνομία, Δικαιοσύνη, Στρατός, Εκκλησία, εκδ. νήσος, 2014, 326 σελ.

Structure of Workshop

This full-day workshop will feature seven (7) papers selected through this Call for Papers, with two (2) discussants assigned to each paper, for a total of twenty-one (21) participants. The day will begin at 9:00pm with welcome remarks over a continental breakfast. From 9:30am to 5:30pm, each of the seven (7) papers will be allocated one hour of time for group discussion. The two assigned discussants will critique the paper for 15 minutes each, followed by a 30 minute group discussion. The paper author will not present her/his paper but will have the opportunity to respond to questions. Lunch will be served from 12:30pm to 1:30pm. Dinner is scheduled for 6:00pm. Boston College Law School will sponsor all meals.

Eligibility

Submissions are invited from scholars of all ranks, including doctoral students, whose primary field of research is comparative constitutional amendment, both formal and informal. Special consideration may be given to scholars affiliated with the International Association of Constitutional Law's Research Group on Constitution-Making and Constitutional Change.

Submission Instructions

Interested scholars should email no more than one (1) paper by January 15, 2015 to the following address: judy.yi@bc.edu. There is neither a minimum nor a maximum length for papers but papers may not have been published by the time of the workshop. Preference will be given to papers that are still in development. Scholars should identify their submission with the following subject line: "IACL—Paper Submission—Comparative Constitutional Amendment Workshop."

Scholars interested in serving as discussants may submit a brief statement of interest—no more than one paragraph is sufficient—along with a curriculum vitae to the same address by the same date. Prospective discussants should identify their submission with the following subject line: "IACL—Discussant—Comparative Constitutional Amendment Workshop."

Βιβλία του μήνα

Βαθύ κράτος και Ακροδεξιά

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Πρόεδρος του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

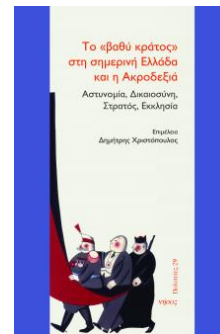
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Βιβλία του μήνα

- Δ. Χριστόπουλος (επιμ.), Το «βαθύ κράτος» στη σημερινή Ελλάδα και η Ακροδεξιά. Αστυνομία, Δικαιοσύνη, Στρατός, Εκκλησία, εκδ. νήσος, 2014, 326 σελ.

- Δημήτρης Χριστόπουλος (επιμ.), Το «βαθύ κράτος» στη σημερινή Ελλάδα και η Ακροδεξιά. Αστυνομία, Δικαιοσύνη, Στρατός, Εκκλησία, εκδόσεις νήσος, 2014, 326 σελ.

Το «βαθύ κράτος» δεν είναι παρακράτος. Συγκροτείται όμως από μηχανισμούς εξουσίας που δρουν σχετικά αυτονομημένοι από το επίσημο κράτος, παρεκκλίνοντας ενίοτε από τις εγγυήσεις του δημοκρατικού κράτους δικαίου. Σε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα έρευνα που μόλις δημοσιεύθηκε, με τον τίτλο «Το βαθύ κράτος στη σημερινή Ελλάδα και η Ακροδεξιά» (επιμ. Δ. Χριστόπουλου, εκδ. Νήσος), αναδεικνύονται οι θύλακες ακροδεξιού εξτρεμισμού σε τέσσερις νευραλγικούς μηχανισμούς του κράτους, την αστυνομία, τον στρατό, τη δικαιοσύνη και την Εκκλησία.

Η ακροδεξιά στην Ελλάδα έχει ιστορικές ρίζες. Στοιχεία της ακροδεξιάς ιδεολογίας τέμνουν κάθετα τον κοινωνικό σχηματισμό και οριζόντια ολόκληρο το πολιτικό σύστημα, λαμβάνοντας ιδίως τη μορφή του εθνικισμού, του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και του σεξισμού. Δεν χρειαζόταν να ενισχυθεί η εκλογική επιρροή της Χρυσής Αυγής για να εδραιωθούν ακροδεξιές αντιλήψεις και βαθιά συντηρητικές πρακτικές σε συγκεκριμένους μηχανισμούς εξουσίας. Το πρόβλημα προϋπήρχε.

Στο βιβλίο τεκμηριώνεται η διάχυτη υποψία ότι η κατάσταση στην ΕΛ.ΑΣ είναι ανησυχητική, εξαιτίας της ύπαρξης φορέων της που ολισθαίνουν προς την ακροδεξιά ιδεολογία, διαχέοντας μια επιχειρησιακή κουλτούρα που δεν συνάδει προς τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο πεδίο της δικαιοσύνης επισημαίνονται αποφάσεις ή παραλείψεις παρέμβασης που απηχούν ρατσισμό ή εθνικισμό. Στον στρατό, τον πιο δυσπρόσιτο κρατικό μηχανισμό, παρουσιάζονται ενδείξεις μιας διαδικασίας αντιστροφής της δυναμικής εκδημοκρατισμού που επιτεύχθηκε τα τελευταία 30 χρόνια. Τέλος, η Εκκλησία διαπνέεται σε σειρά ζητημάτων από έναν ακραίο συντηρητισμό, ενώ ισχυρά ερείσματα διαθέτουν ακροδεξιοί και ρατσιστικοί κύκλοι.

Υπάρχει ο κίνδυνος η ανάδειξη της παρεϊσφρησης της ακροδεξιάς στους τέσσερις αυτούς βασικούς θεσμούς να

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Βιβλία του μήνα

- Δ. Χριστόπουλος (επιμ.), Το «βαθύ κράτος» στη σημερινή Ελλάδα και η Ακροδεξιά. Αστυνομία, Δικαιοσύνη, Στρατός, Εκκλησία, εκδ. νήσος, 2014, 326 σελ.
- Π. Ι. Παραράς, Res Publica II. Δικαιώματα του ανθρώπου. Η ευρωπαϊκή Διάσταση, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσ/κη 2014, 754 σελ.

παρερμηνευθεί ως άλωσή τους ή ως αλλοίωση της λειτουργίας τους, αδικώντας την πλειονότητα όσων υπηρετούν σε αυτούς και εμφορούνται από τις αρχές του δημοκρατικού και κοινωνικού κράτους δικαίου. Ένα τέτοιο λανθασμένο συμπέρασμα θα οδηγούσε, όπως τονίζουν οι συγγραφείς του βιβλίου, σε επικίνδυνη απαξίωση των θεσμών. Ωστόσο και η υποτίμηση ή αγνόηση της ακροδεξιάς διείσδυσης θα ήταν εξίσου επικίνδυνη.

πηγή: Εφημερίδα «ΕΘΝΟΣ», 7/10/2014

- Πέτρος Ι. Παραράς, Res Publica II. Δικαιώματα του ανθρώπου. Η ευρωπαϊκή διάσταση, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2014, 754 σελ.

Στη συνέχεια του Res Publica I. Το Κράτος Δικαίου, εκδ. Σάκκουλα, 2014, όπου ο συγγραφέας έχει συγκεντρώσει όλες τις μελέτες του που αφορούν την οργάνωση και λειτουργία του Κράτους, με ιδιαίτερη έμφαση στην έννοια του Κράτους δικαίου και τις αρχές που απορρέουν από αυτό, στον προκείμενο τόμο αναδημοσιεύονται με την αναγκαία επικαιροποίηση οι λοιπές 56 μελέτες του που όλες αναφέρονται σε Δικαιώματα του Ανθρώπου. Μεταξύ αυτών επιλέγουμε: η ελευθερία της εργασίας και το κοινωνικό δικαίωμα εργασίας, η αξιοκρατία, οι φορείς των κοινωνικών παροχών, το κοινωνικό δικαίωμα για αξιοπρεπή κατοικία, το κεκτημένο του ευρωπαϊκού συνταγματικού πολιτισμού στο χώρο των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, η Charia, η νομική φύση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948), Lois mémorielles, η αδύνατη οικουμενικότητα των ΔτΑ, δημιουργισμός και θρησκευτική ελευθερία. Όμως, η μελέτη: «Η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Ερμηνεία του άρθρου 5§1 εδ. α' Συντ»(σελ. 1-103) είναι νέα, δημοσιευόμενη το πρώτον στον παρόντα τόμο. Στις ενότητες της μελέτης αυτής περιλαμβάνονται: Η αρχή της αυτονομίας της ιδιωτικής βουλήσεως, η γενική ελευθερία ενέργειας, αξιοπρέπεια και ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, έννοια και επιμέρους στοιχεία της

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Βιβλία του μήνα

- Π. Ι. Παραράς, Res Publica II. Δικαιώματα του ανθρώπου. Η ευρωπαϊκή Διάσταση, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσ/κη 2014, 754 σελ.

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

προσωπικότητας, αξιοποίηση στοιχείων της, ομορφιά ή ασχήμια ως χαρακτηριστικά του προσώπου, το δικαίωμα αποκτήσεως απογόνων, το ζήτημα των περιορισμών στις γεννήσεις, η αρχή της προσωπικής αυτονομίας, περιορισμοί της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, στην τριάδα των περιορισμών εντάσσονται και οι κανόνες δημόσιας τάξεως.